

други места вече не съществуват. Разбира се, че опознаването на страната не ограничих само с Търново. Тук разбрах какво означава България не само като точка на картата или речникова статия, но и като феномен, т.е. каква може да бъде нейната роля и полза в днешния твърде глобализиран свят. Когато разглеждах древните обители, крепости или очарователни селца в Родопите, където сякаш времето е спряло, се срещнах с истинско гостоприемство. Естествено, в пътеводителя за всяка страна може да намерите, че е много гостоприемна, което обикновено не е истина, тъй като там, където туристите стават често явление, гостоприемството и искреността изчезват. Но в България не е така. И ако местният любопитен селянин спре и предложи най-напред кафенце и после домашно сирене, наденица и пърленка, които е пригот-

вил със собствените си ръце и от хранителни продукти от своите животни, и накрая – дори ношувка в своята селска къща, изглеждаща като от деветнайсети век, не само че не може да отхвърлите неговото гостоприемство, но също ще осъзнаете колко безсмислени са всичките хотели и „биопродукти“. Този селянин ви възприема като човек и пътешественик, не като източник на пари, и това е най-важното. Смятам, че всички държави в Европа успяха да запазят някои от своите забележителности и парченца девствена природа. В България тези привлекателни места не са така „мъртви“ като в Чехия, Австрия или Италия, където природните феномени са обкръжени с тълпи от туристи. Когато посетите някой архитектурно-етнографски комплекс в тези страни, екскурзовод ще ви представи

всичките дейности и занаяти като нещо, което е съществувало в далечното минало, обаче ако посетите Етъра край Габрово в България, ще видите не имитация на нещо несъществуващо, а нещо живо, работещо, действително. Заради това съм толкова вдъхновен от България. Затова по мое мнение би трябвало в България да не се намаляват стадата с овце, занаятите, живи – и днес приложени – традиции, защото и овцевъдът може да е модерен, може да използва интернет и джииесем. Не е задължително овцевъдството да остане в миналото, защото, ако изчезнат стадата, природата, традициите, ще изчезне и същинската България. А аз се надявам, че това никога няма да се случи.

Мартин Климеш

Městečko jménem Mendocino

Stál jsem na schodech před nemocnicí a díval se na sních. Vedle schodů byl parčík s plechovým stánkem s kávou. Před ním na betonovém plácku stál stolek se dvěma židlemi. Sněhové vločky dopadaly na beton, kde tály. Kávu mi doktoři zakázali. „Žádnou kávu,“ řekl mi doktor Penkov. „Žádnou kávu, žádné cigarety a žádný alkohol. Myslím to vážně.“ Poodešel jsem, objednal si kávu a posadil se na vlhkou židli.

Ze dveří nemocnice vyšli Svetlji rodiče. Se Svetljem jsme leželi na stejném pokoji. Byli ho navštívit před pouhými dvěma dny, v neděli. Tehdy jsme my dva s Džendem žertovali, že jakmile Svetlja pustí, najdeme mu nevěstu. Džendo Nančev, třetí člověk na pokoji, se rozohnil, posadil se na postel a začal mu vysvětlovat, že ženy se dělí na dvě kategorie – na krásné a na hodné. A jelikož on sám okusil jedny i druhé, důrazně radil Svetlji, aby si vybral hodné děvče. Ne krásné, ale hodné. S léty ty krásné zestárnou a zošklivějí, a kombinace škaradé a zlé ženy je smrtící. Proč že

Каролина Юракова – носител на първа награда за превод

se jenom do té nemocnice dostal, no pročpak? Vždyť jinak je zdravý jako řípa. Svetljo, přikrytý až ke krku a ovinutý hadičkami, se mlčky pokoušel o úsměv.

Na Svetljoovy rodiče jsem nezavola. Ti přešli na chodník a vydali se směrem k trolejbusové zastávce. Otec nesl tašku se Svetljoovými věcmi. Jestlipak bylo uvnitř i sokolí pero?

Hluboce jsem si povzdychl a rozhlédl se kolem. Nakonec jsem si zapálil cigaretu. Kdesi dole u srdce se ozvala bolest. Jako by mě někdo škrábl břitvou. Bolesti jsem si nevšímal. Pozoroval jsem kavky, které se v parku procházely po hnědém listí, a chtěl jsem jim říct, že sem hned přivolám sokola. Pavel Jakimov mi pověděl, že jeden jediný sokol stačí k tomu, aby zaplašil všechny ptáky v okruhu dvou set metrů. Zavolám Tujuk Kisijn, řekl jsem kavkám, a vy zmizíte, rozplynete se v podzimu.

Tyhle kavky, ti holubi podzimu... Zapálil jsem si další cigaretu a dopil kávu. Kafe jsem neměl už tři týdny. Kávu tu dělali dobrou. Minulý týden, když bylo ještě teplo, naše parta – já, Džendo Nančev a Svetljo – jsme vyklouzli z pokoje a tak jak jsme byli, v pyžamu, jsme se vypravili do té kavárny. Měli jsme k tomu důvod – Svetljo slavil svoje devatenáctiny. Koupili jsme si tři malé plastové láhve minerálky, přitukli jsme si a každý tu svou vypil na ex, se zvednutými lokty, jako by to byla rakije. Já jsem jim vyprávěl o své dcerce, která studuje na opačném konci světa. O tom, jak si voláme přes Skype, jak dostala za úkol z fotografování pořídit snímek, kde bude naznačena přítomnost člověka, ale bez člověka. Už jsem o dcerce dlouho nemluvil a pospíchal jsem, abych jim vyprávěl všechno, co se mi honí hlavou. Že jsem s ní nestihl probrat svůj nápad, aby jednoduše zachytila stoupající cigaretový kouř, tím by podle mě úkol splnila – dostal jsem se totiž do nemocnice. A potom na jaře, na jaře se má dcera s desítkou dalších studentů vydala do San Franciska, pokračoval jsem ve vyprávění. Autobusem po Západním pobřeží. Urazili bůhví kolik tisíc kilometrů. San Francisco bylo překrásné město – se svými pahorky, po nichž šplhají a klesají dolů široké bulváry. Šplha-

jí. A klesají dolů. Měl jsem v hlavě několik letmých záběrů ze starých dobrodružných filmů a během svého vyprávění jako bych San Francisco viděl, jako bych se i já účastnil toho výletu. A pokračoval jsem ve vyprávění o tom, jak jednou večer – během výletu – se mě zmocnil neklid a já zavola dceři na mobil. „Tady táta. Kde právě jste?“ Hlas z druhého konce světa jí zněl překvapivě jasně, jako by stála vedle mě. „Ted? No, právě teď projíždíme kolem nějakého městečka, počkej, zeptám se, jak se jmenuje. Aha! Je to městečko jménem Mendocino.“ Městečko jménem Mendocino.

„Městečko jménem Mendocino,“ řekl jsem. „Na zdraví!“ A všichni tři jsme se pak velkopansky napili z našich lahviček s minerálkou.

Džendo Nančev vyprávěl o ztrátách, které bez něj utrpěla jeho firma. Se ženou už spolu nežili, on si našel blondatou přítelkyni. Mladou a blondatou. A měl dvojčata, maturanty. Takový je život, Džendo se v ten kaštanový večer celý na chvíli shrbil, ale pak pohodil hlavou a odfrkl si.

„Na zdraví mladých děvčat.“ Zeptali jsme se Svetljo, jestli má holku. Měl nějakou Peťu, právě začala pracovat v kavárně. A poslední dobou se neviděli. Pak se odmíchl. A potom začal mluvit o sokolech. Vyprávěl, jak náhodou narazil na jednu povídku, jak se jen jmenovala, snad Sokol lovecký, v jedné knížce od Radiho Careva. Bylo to před mnoha lety, když chodil do deváté třídy. Kvůli nemoci zůstal doma a čirou náhodou sáhl do knihovny po staré knížce. Po jedné takové ohmatané s hnědými deskami. Jinak knihy nečetl. Ale tuhle si přečetl. A od té chvíle se strašně nadchl pro sokoly. Chtěl mít cvičeného sokola. Toužil po tom. Že zahvízdá a sokol k němu přilétne z nebe.

A Svetljo silně zahvízdal na dva prsty. Lidé na chodníku se ohlíželi.

„Na zdraví sokolů,“ zařval Džendo Nančev. A já hned začal na mobilu vytáčet číslo Pavla Jakimova.

„Ahoj,“ řekl jsem, „můžeš mluvit?“ „Nazdar. Povídej.“

„Měl jsem menší potíže a ležím v nemocnici. V Alexandrovské nemocnici. Mám jednu prosbu.“

„Poslouchám.“

„Přijď zítra sem do nemocnice. S Tujuk Kisijn.“

Náhle se nad našimi hlavami objevila sestra Malčeva.

„Podívám se – a pokoj je prázdný.“

A tuláci jsou zatím tady! Co to tu pijete, co, není to rakije? Okamžitě nahoru. Jste jako malé děti.“

Tu noc jsem dlouho nemohl usnout. Před nějakou dobou jsem psal do novin o sokolech. Proto jsem se setkal s vedoucím sokolnického spolku Pavlem Jakimovem a on mě vzal do jejich klubovny na předměstí Sofie. Sokoli žili v prostorách bývalého zemědělského družstva. Bylo tam šest ptáčat: káně Harry, Jurta, Sněžko, Krivčo, Marachute, ale nejkrásnější z nich byla Tujuk Kisijn. Měla bílé peří s hnědým kropením a přísný pohled. Pavel Jakimov mě nechal obléct si na levou ruku velkou koženou rukavici, pak na rukavici přešla Tujuk Kisijn. Pavel si zas vzal káně Harryho a spolu s dalším klukem jsme my tři šli na pole a tam jsme je vypustili proletět. Kráčel jsem po trávě s Tujuk Kisijn na levé ruce a napjatě jsem ji sledoval. Na pařátech jí pocinkávaly rolničky. Byla přísná, krásná a klidná jako orientální princezna.

Třikrát mi vzlétla z rukavice, zakroužila po nebi a znovu mi přistála na ruce. Pavel mi vyprávěl, že v Turkmenistánu, v poušti, existuje něco jako sokolnická akademie. Každoročně se tam na dva týdny sjíždějí sokolníci z celého světa a v táboře starších podstupují zkoušku. Stařešinové sedí na písku se zkříženými nohama zahaleni do tlustých pestrobarevných županů a na jejich loktech jim nehybně a netečně sedí sokoli, kteří jsou drápy přichyceni k rukávům. Jedním hvízdnutím vymrští sokola do nebe, jedním hvízdnutím ho vrátí zpět.

Tujuk, opakoval jsem opeřenci a počítal metry zbývající do místnosti. Dvacet metrů, deset, dveře, pokoj. Tady jsem si sundal rukavici a tady si Pavel přebírá Tujuk Kisijn.

Další den, v pátek, se hodiny vlekly jako karavana hrbatých a jednotvárných velbloudů. Snídaně, vizita. Doktor Penkov, profesor a ještě několik lékařů dlouho stáli u Svetljoova lůžka a něco spolu latinsky probírali. Nastalo poledne, při pohledu z okna

bylo nebe olověné a zachmuřené. S Džendem Nančevem jsme si četli noviny, já šel do koupelny na cigaretu. V půl čtvrté mi zazvonil mobil. Džendo a Svetljo spali. Rychle jsem vyšel na chodbu.

„To jsem já. Stojím tady dole, na dvoře,“ řekl Pavel Jakimov.

Rychle jsem se vrátil do pokoje a ztřásl jsem Svetljo za rameno.

„Svetljo,“ řekl jsem. „Pojď se podívat na sokola.“

Svetljo se probudil. Došla mu má slova. Hned pookřál.

„Na jakého sokola?“

„Je dole na dvoře. Pojď.“

A Džendo se zvedl.

„Co se děje?“

Spěšně jsem jim vysvětlil, že dole na nás čeká Pavel Jakimov s Tujuk Kisijn.

Otevřeli jsme dveře, rozhlédli se kolem jako zloději v kreslených filmech a vyrazili k výtahu.

Tujuk Kisijn seděla na kožené rukavici, kterou měl Pavel na ruce, a dívala

se na nás moudře a klidně svýma achátovýma očima. Svetljo v pantoflích škobrtl a div že neupadl. Natáhl ruku a beze strachu pohladil sokola po hlavě. Tujuk Kisijn se ani nepohnula.

„Tenhle kluk se chce stát sokolníkem,“ řekl jsem. „Takže až nás pustí, hned ho za tebou pošlu.“

„Platí,“ řekl Pavel Jakimov. „Nové lidi potřebuju.“

„A mohl bych vás poprosit,“ vysoukal ze sebe Svetljo, „o jedno pířko. Sokolí.“

Pavel několikrát pohladil Tujuk Kisijn po křídle, a pak podal Svetljoji jedno bílé pířko, lehce pokropené hnědí ve spodní části.

„Už musím jet, protože s těmi zácpami...“

„Dobrá,“ řekl jsem. „Děkuju ti, Pavle.“

Pavel napřímil svá široká ramena bývalého veslaře, natáhl si na hlavu bílou plstěnou čapku – dárek od turkmenských sokolníků – a odcházel

k východu s Tujuk Kisijn na levé ruce. To bylo v pátek. Dnes je úterý.

Přišla slečna z kavárny, utřela stůl a vysypala popelník. Na sobě měla krátkou halenku odhalující jí bedra a na hladké pokožce jí naskakovala husí kůže.

Zvedl jsem se a z chodníku jsem mávnul na taxi. Konečně přibrzdil a zastavil u mě žlutý taxík s rozsvíceným zeleným světlem, potlučené Daewoo. Nastoupil jsem do něj.

„Utekl jsi z nemocnice?“

„Jak jsi to poznal?“

„Podle pantoflí.“

Otočil jsem se a pohlédl na řidiče.

Měl obličej drsný jako skála. Byl v mém věku.

„Kam to bude?“

„Do Mendocina.“

„Kde to je?“

„Dělám si legraci. Vem to po třídě Bulgaria.“

Dejan Enev

Překlad z bulharštiny: Karolina Juráková

Българският посланик Лъчезар Петков посети Карловия университет

На 12. 05. 2015 г. гости на Карловия университет и на Катедрата по югоизточнославянски и балканистични изследвания бяха Негово Превъзходителство българският посланик в Чехия г-н Лъчезар Петков и г-жа Татяна Ангелова, първи секретар в българското посолство. Г-н Посланикът бе посрещнат от декана на Философския факултет – доц. д-р Мириам Фридова, с която в присъствието на ръководителя

на катедрата – доц. д-р Аленка Долежалова – проведе разговор за разширяване обмена на кадри в областта на славянските езици между Карловия университет и Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Гостуването продължи в кабинета по българистика в университета, където пред студенти, изучаващи български език, г-н Лъчезар Петков говори за българо-чешките дипломатически отношения. Студентите

имаха възможност да задават въпроси, да споделят свои наблюдения, да говорят за предизвикателствата, пред които те самите са изправени. На срещата беше припомнено, че след доста голямо прекъсване във времето, се поставя едно ново начало в общуването между студенти и преподаватели, от една страна, и дипломати, от друга.

Таня Янкова

Среща със студентите

Доц. д-р Мириам Фридова с посланик Лъчезар Петков